

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
"_____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisaslaşma: 060119-Təhsildə qiymətləndirmə və monitoring; 060119-Pedaqogikanın nəzəriyyəsi və tarixi

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət (Magistratura)

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Pedaqogikanın tarixi və metodologiyası

Fənn proqramı: ADPU-nun Elmi-Metodik Şurasının qərarı ilə çap edilmişdir. Bakı-2020

Kodu: MİF-B02

Tədris ili: II (2025-2026) Semestr: III

Tədris yükü. Cəmi: 60 saat: Auditoriya-15 saat (10 saat mühazirə, 5 saat seminar)

Tədris dili: Azərbaycan dili

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 2 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: *ped.e.n., dos. Əliyev Afiq Xanoğlu oğlu*

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.məmmədov k. 19

E-mail ünvanı: qi.afiq1958@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Haqqında Qanunu. Bakı, 2009

2. F.Rüstəmov. Pedaqogika tarixi. Bakı, 2006

3. F.Rüstəmov, T.Dadaşova. Ali məktəbpedaqogikası. Bakı, 2007

4. A.Həsənov, Ə.Ağayev. Pedaqogika. Bakı, 2007

5. F.İbrahimov, R.Hüseynzadə. Pedaqogika. II cild. Bakı, 2013

Əlavə ədəbiyyat:

6. A.Mehrabov. Müasir təhsilin metodoloji problemləri. Bakı, 2012

7. Mehrabov A. Azərbaycan təhsil sisteminin müasir problemləri. Bakı: Mürəccim, 2007.

8. Mehrabov A., Əliyev R. Qloballaşma, millilik və təhsil siyasəti //Təhsil, mədəniyyət, incəsənət, 2006, №3-4.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədrisinə zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Pedaqogikanın tarixi və metodologiyasında pedaqoji tədqiqatların metodoloji əsasları izah edilir, pedaqogika elminin tədqiqat metodları və metodoloji yanaşmalar; pedaqoji prosesin prinsipləri və qanuna uyğunluqları; tədqiqatın metodoloji problemləri ilə əlaqədar didaktik materiallar çatdırılır. Kursun öyrənilməsi dairəsində magistrantlarda metodoloji biliklərin qurulmasının öyrənilmə səviyyələri, pedaqoji tədqiqatların texnologiyası, elmi-tədqiqat işlərinin aparılması üzrə praktik bacarıq və verdişlər formalaşdırılır.

VII Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C

4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. .Təqvim-mövzu planı: auditoriya-15 saat (10 saat mühazirə, 5 saat seminar)

N	Keçilən mövzuların məzmunu	Müh.	Sem	Tarix
1	Mövzu: İbtidai icma və quldarlıq cəmiyyətlərində təhsil və tərbiyə Plan: Qədim sivilizasiyalarda tərbiyənin mütəşəkkil formalarının yaranması. Qədim Şərqdə məktəb və tərbiyə. - Qədim Şumerdə məktəb və tərbiyə. İlk yazılı abidələr - Qədim Misirdə məktəb və tərbiyə. - Qədim Çində məktəb və tərbiyə. - Qədim Türklərdə tərbiyə. Qədim Yunanıstanda tərbiyə və məktəb. - Sparta tərbiyə sistemi. - Afina tərbiyə sistemi. Qədim Yunanıstanda pedaqoji nəzəriyyələrin təşəkkülü və inkişafı. Qədim Romada pedaqoji ideyalar. Mənbə: [2;4;5]	2		
2	Mövzu: Orta əsrlərdə pedaqogika tarixi və metodologiyası. Plan: Orta əsrlərdə müsəlman mədəniyyətinin yaranması. “Qurani-Kərim”də tərbiyə məsələləri.İslam məktəbləri İntibah dövründə Qərbi Avropada məktəb və tərbiyə. Utopik sosialistlərin təhsil və tərbiyə haqqında fikirləri Mənbə: [2;4;5]	2	2	
3	Mövzu. Yeni dövrün – burjuva cəmiyyətinin tərbiyə, təhsil sistemi, mütərəqqi metodologiyasının formalaşması. Plan: Yeni dövrün təşəkkülü. Yeni dövrün əvvəllərində pedaqoji fikrin inkişafı Y.A.Komenskinin elmi pedaqogikanın metodik bazasını yaratması. Y.A.Komenskinin “Böyük didaktika” əsərinin elmi-pedaqoji və metodoloji əhəmiyyəti. XVIII əsrAvropa maarifçilərinin pedaqoji ideyaları (C. Lokk, K. A. Helvetsi, D. Didro, J. J. Russo). XIX əsrin klassik pedaqoqları (İ.H.Pestalossi, İ.F.Herbart, A.Disterveq). Mənbə: [2;3;4;5]	2		
4	Mövzu. Ən yeni dövrün təhsil və tərbiyə nəzəriyyəsi, sovet pedaqogikası və onun elmi metodologiyası. Plan: Sovet dövlətinin məktəb və maarif siyasəti. XX əsrin 50-80-ci illərində sovet təhsili və tərbiyəsi -A.S.Makarenkonun pedaqoji görüşləri. -V.A.Suxomlinskiyin pedaqoji görüşləri. Mənbə: [2;4;5]	2	2	
5	Mövzu. Müstəqillik dövründə Azərbaycan Respublikasının təhsil siyasəti. Plan: Azərbaycanda Təhsil sistemi və onun əsasında duran prinsiplər. Fasiləsiz təhsil sistemini əsas xüsusiyyətləri Azərbaycanda müasir təhsilin bəzi problemləri və xarakterik xüsusiyyətləri. Mənbə: [1;3;6;8]	2	1	
	Cəmi:15 saat	10s	5s	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Təlim nəticəsində magistrantların əldə etməli olduqları bacarıq və vərdisləri:

- elmi-tədqiqat sahəsi üzrə məqsəd və vəzifələrin, obyekt və predmetin, elmi-nəzəri və elmi-praktik araşdırmaların əhəmiyyəti, elmi hipotezin müəyyənləşdirilməsinin elmi-metodiki əsaslarının üzə çıxarılması;
- tədqiqatın metodologiyasını müəyyənləşdirə bilmək;
- müqayisə, ümumiləşdirmə və sistemləşdirmə; konkretləşdirmə, tənqidi yanaşma;
- müstəqil elmi fərziyyə yürüdə bilmək və nəticə çıxara bilmək;
- təhlil etmə bacarıq və vərdislərinin formalaşdırılması;
- Öyrənən tanış olur:
 - ümumpedaqoji bacarıq və vərdislərlə;
 - tərbiyə və təhsildə metodoloji əsasın yaranması ilə;
 - elmi pedaqogikanın metodik bazasının yaranması ilə;
 - Avropa maarifçilərinin pedaqoji ideyaları ilə;
 - Azərbaycanda müasir təhsilin xarakterik xüsusiyyətləri ilə;
 - fasiləsiz təhsil sistemini əsas xüsusiyyətləri

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Pedaqogikanın tarixi və metodologiyası üzrə məqsəd və vəzifələri bilir
- Pedaqoji tədqiqatların metodoloji əsaslarını izah edir
- Pedaqoji prosesin prinsipləri və qanunauyğunluqlarını təhlil edir

- Tədqiqatın metodoloji problemləri ilə əlaqədar didaktik materialları şərh edir
- Pedaqoji tədqiqatların texnologiyasını müəyyənləşdirir
- Tədqiqatın metodologiyasını müəyyənləşdirir
- Elmi-tədqiqat sahəsi üzrə obyekt və predmetin metodik əsaslarını təqdim edir

XIII. İmtahan sualları

1. Qədim sivilizasiyalarda tərbiyənin mütəşəkkil formalarının yaranması.
2. Qədim Şərqdə məktəb və tərbiyə.
3. Qədim Şumerdə məktəb və tərbiyə.
4. Qədim Misirdə məktəb və tərbiyə.
5. Qədim Çində məktəb və tərbiyə.
6. Qədim Türklərdə tərbiyə.
7. Qədim Yunanıstanda tərbiyə və məktəb.
8. Sparta tərbiyə sistemi.
9. Afina tərbiyə sistemi.
10. Qədim Yunanıstanda pedaqoji nəzəriyyələrin təşəkkülü və inkişafı.
11. Orta əsrlərdə müsəlman mədəniyyətinin yaranması.
12. "Qurani-Kərim"də tərbiyə məsələləri.
13. İslam məktəbləri
14. İntibah dövründə Qərbi Avropada məktəb və tərbiyə.
15. Utopik sosialistlərin təhsil və tərbiyə haqqında fikirləri
16. Yeni dövrün təşəkkülü.
17. Yeni dövrün əvvəllərində pedaqoji fikrin inkişafı
18. Qədim Romada pedaqoji ideyalar.
19. Y.A.Komenskinin elmi pedaqogikanın metodik bazasını yaratması.
20. Y.A.Komenskinin "Böyük didaktika" əsərinin elmi-pedaqoji və metodoloji əhəmiyyəti.
21. XVIII əsrAvropa maarifçilərinin pedaqoji ideyaları
22. K.A.Helvetsinin, D.Didronun tərbiyə haqqında fikirlərinin pedaqogika elmində əhəmiyyəti.
23. İ.H.Pestalossinin didaktikasının pedaqoji əsasları və metodoloji əhəmiyyəti.
24. İlk yazılı abidələr
25. İ.F.Herbartınəsərlərinin metodoloji əhəmiyyəti.
26. Sovet dövlətinin məktəb və maarif siyasəti.
27. XX əsrin 50-80-cı illərində sovet təhsili və tərbiyəsi
28. Azərbaycanda Təhsil sistemi və onun əsasında duran prinsiplər.
29. Fasiləsiz təhsil sistemini əsas xüsusiyyətləri
30. Azərbaycanda müasir təhsilin bəzi problemləri və xarakterik xüsusiyyətləri.

XIV. Kollektivium sualları

I Kollektivium sualları

1. Qədim sivilizasiyalarda tərbiyənin mütəşəkkil formalarının yaranması.
2. Qədim Şərqdə məktəb və tərbiyə.
3. Qədim Şumerdə məktəb və tərbiyə.
4. İlk yazılı abidələr
5. Qədim Misirdə məktəb və tərbiyə.
6. Qədim Çində məktəb və tərbiyə.
7. Qədim Türklərdə tərbiyə.
8. Qədim Yunanıstanda tərbiyə və məktəb.
9. Sparta tərbiyə sistemi.
10. Afina tərbiyə sistemi.

II Kollektivium sualları

1. Qədim Yunanıstanda pedaqoji nəzəriyyələrin təşəkkülü və inkişafı.
2. Qədim Romada pedaqoji ideyalar.
3. Orta əsrlərdə müsəlman mədəniyyətinin yaranması.
4. "Qurani-Kərim"də tərbiyə məsələləri.
5. İslam məktəbləri
6. İntibah dövründə Qərbi Avropada məktəb və tərbiyə.
7. Utopik sosialistlərin təhsil və tərbiyə haqqında fikirləri
8. Yeni dövrün təşəkkülü.
9. Yeni dövrün əvvəllərində pedaqoji fikrin inkişafı
10. Y.A.Komenskinin elmi pedaqogikanın metodik bazasını yaratması.

"Pedaqogikanın tarixi və metodologiyası" fənninin sillabusu" 060119-Təhsildə qiymətləndirmə və monitoring;060119-Pedaqogikanın nəzəriyyəsi və tarixi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.

Fənn müəllimi:

dos. A.X.Əliyev

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev